

STUDIJA SLUČAJA

DODELA UGOVORA O JAVNO- PRIVATNOM PARTNERSTVU BEZ ELEMENATA KONCESIJE ZA REKONSTRUKCIJU I ODRŽAVANJE DELA JAVNOG OSVETLJENJA U OPŠTINI NOVA CRNJA

I UVOD

- **Naručilac:** Opština Nova Crnja
Adresa Naručioca: JNA 110, 23218 Nova Crnja
Internet stranica Naručioca: www.sonovacrnja.org.rs
- **Cilj istraživanja:** Ispitivanje zakonitosti sprovedenog postupka za izbor privatnog partnera kroz postupak javne nabavke
- **Faza/deo javne nabavke koja je predmet interesovanja:** Ceo postupak javne nabavke
- **Plan javne nabavke:** Nabavka je predviđena u Planu javnih nabavki
- **Broj, naziv, predmet javne nabavke:** U pitanju su dva postupka pod brojevima JN-08/2017 i JN-05/2018 čiji je predmet bio rekonstrukcija, racionalizacija i održavanje dela javnog osvetljenja u opštini Nova Crnja (Radojevo, Srpska Crnja, Nova Crnja i Toba) kroz javno-privatno partnerstvo. Predmet javne nabavke prema opštem rečniku nabavki:
  - 71314200 Usluge u vezi sa upravljanjem energijom
  - 71314300 Savetodavne usluge u vezi sa energetsom efikasnošću
  - 50232100 Usluge održavanja ulične rasvete
  - 50232110 Puštanje u rad uređaja javne rasvete
  - 45316000 Radovi na instalaciji rasvetnih i signalnih sistema
- **Vrsta postupka:** Otvoreni postupak javne nabavke radi izbora privatnog partnera i dodele ugovora o javno-privatnom partnerstvu
- **Procenjena vrednost javne nabavke:** U prvom postupku 6.343.157,30 dinara, a u drugom 7.000.000,00 dinara
- **Broj ponuda:** U prvom postupku 3, a u drugom 1
- **Vrednost prihvaćene ponude:** 75.757,05 evra (ako se uzme u obzir samo drugi postupak koji je uspešno okončan)
- **Vrednost najniže i najskuplje ponude:** 75.757,05 evra (ako se uzme u obzir samo drugi postupak koji je uspešno okončan)
- **Način okončanja postupka:** Prvi postupak JN-08/2017 je okončan tako što ga je Republička komisija poništila u celini, dok je drugi postupak JN-05/2018 okončan donošenjem odluke o dodeli ugovora

- **Vreme trajanja postupka javne nabavke od momenta objavljivanja do zaključenja ugovora/obustave postupka:** Duže od godinu dana
- **Vrednost zaključenog ugovora:** 75.757,05 evra
- **Stepen izvršenja ugovora:** Nepoznato

II GLAVNI NALAZI

- Naručilac je kao dodatni uslov u pogledu poslovnog kapaciteta zahtevao da ponuđači imaju zadovoljavajuću poslovnu sposobnost – reputaciju.
- Naručilac je naveo da će taj uslov smatrati ispunjenim ukoliko su ponuđač i njegova povezana lica sve ugovore i poslovne odnose sa Republikom Srbijom i direktnim i indirektnim korisnicima budžeta Republike Srbije izvršavali i izvršavaju na kvalitetan način.
- Kao dokaz o ispunjenosti tog uslova, naručilac je u konkursnoj dokumentaciji zahtevao od ponuđača dostavljanje popunjenog i overenog obrasca (Obrazac XIV) Izjave o reputaciji, a u tom obrascu, kao tekst koji su potpisivali i overavali ponuđači, pored onoga što je navedeno u uslovu, na kraju su dodate i reči „bez sporova” koje nisu bile navedene u okviru samog uslova.
- Naručilac nije precizirao šta smatra pod ugovorima i poslovnim odnosima koje je naveo u pomenutom uslovu, niti šta smatra sporovima koje je naveo u okviru dokaza – Izjavi o reputaciji.
- Isto tako, naručilac nije precizirao i šta smatra izvršenjem tih ugovora i poslovnih odnosa na kvalitetan način, niti koji je period za to relevantan.
- Jednom od ponuđača koji je učestvovao u ovom postupku javne nabavke, naručilac je odbio ponudu zato što, navodno, nije ispunio navedeni uslov. Zapravo, ponuđač je uz ponudu dostavio potpisanu i overenu Izjavu o reputaciji, a onda se naručilac proveravajući tu izjavu obratio Ministarstvu privrede, koje mu je dopisom odgovorilo da ponuđač u postupku privatizacije nije ispunio svoje obaveze, zbog čega je Agencija za privatizaciju raskinula taj ugovor o privatizaciji.
- Na osnovu navedene informacije dobijene od Ministarstva privrede, naručilac je u prvom postupku javne nabavke odbio ponudu pomenutog ponuđača kao neprihvatljivu, smatrajući da je dostavio neistinite podatke u ponudi, odnosno u Izjavi o reputaciji (Obrascu XIV), ocenivši da samim tim taj ponuđač ne ispunjava navedeni dodatni uslov.
- Ponuđač čija je ponuda odbijena podneo je zahtev za zaštitu prava Republičkoj komisiji, ističući da je navedeni dodatni uslov poslovnog kapaciteta (zbog kojeg je njegova ponuda odbijena) uopšteno definisan, odnosno da je naručilac morao precizno u konkursnoj dokumentaciji da navede ako je imao u vidu i ugovore iz postupaka privatizacije, jer oni nemaju nikakve veze sa javno-privatnim partnerstvom. Takođe je istakao da nije jasno šta naručilac podrazumeva pod rečima „bez sporova”, odnosno

šta je „spor”, a da eventualni sudski sporovi, prema njegovom stavu, mogu biti uzeti u obzir samo ukoliko su okončani pravnosnažnom presudom i ako su u vezi sa javno-privatnim partnerstvom. Naveo je i da je podneo tužbu za utvrđenje i naknadu štete protiv Agencije za privatizaciju, te da je pred sudom osporio i sve razloge za raskid tog ugovora, tako da će ishod i konačno činjenično stanje u vezi sa tim raskidom tek biti utvrđeno.

- Republička komisija je usvojila navedeni zahtev za zaštitu prava ističući da iz spornog dodatnog uslova nije jasno šta je to zadovoljavajuća reputacija, zatim koji je to kvalitetan način ispunjavanja obaveza, kao i kako se to dokazuje. Takođe, Republička komisija je istakla i da nije jasno šta naručilac podrazumeva pod rečima „bez sporova”. Budući da naručilac nije na jasan način predvideo sporni dodatni uslov poslovnog kapaciteta i dokaze koje treba dostaviti, Republička komisija je taj postupak javne nabavke (za izbor privatnog partnera) poništila u celini.

- Iz navedenih razloga prvi postupak javne nabavke iz 2017. godine je poništen u celini, te je naručilac 2018. godine pokrenuo drugi postupak za isti predmet nabavke, koji je okončan donošenjem odluke o dodeli ugovora. Međutim, iz konkursne dokumentacije drugog postupka može se videti da je naručilac ponovo zahtevao sporni uslov, s tim što se u obrascu Izjave o reputaciji više ne pominju reči „bez sporova” i određen je period za koji će se uzimati u obzir reputacija. Samim tim, naručilac opet nije razjasnio na koju vrstu ugovora i poslovnih odnosa se odnosi zahtevana reputacija. Rezultat takve konkursne dokumentacije je bio da je naručilac dobio samo jednu ponudu.

III OPIS SLUČAJA

Cilj oba postupka javne nabavke analizirana u ovoj studiji bio je izbor privatnog partnera i zaključenje ugovora o javno-privatnom partnerstvu (JPP) bez elemenata koncesije za vršenje energetske usluge primenom mera uštede energije sa „LED” tehnologijom, za određena naselja u opštini Nova Crnja. Naručilac je za zaključenje konkretnog ugovora o javno-privatnom partnerstvu sprovodio postupak javne nabavke zato što član 28, stav 1 Zakona o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama¹ propisuje da nakon što organ za odobravanje iz člana 26 tog Zakona (republička Komisija za javno-privatno partnerstvo) odobri predlog projekta JPP bez elemenata koncesije, javno telo (naručilac) otpočinje postupak javne nabavke za odabir privatnog partnera, u skladu sa zakonom kojim se uređuju javne nabavke. Tako je prvi postupak javne nabavke (JN-08/2017²) naručilac bezuspešno sprovodio u toku 2017. godine, budući da je taj postupak u celini poništila Republička komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki (u daljem tekstu: Republička komisija), da bi se 2018. godine drugi postupak (JN-05/2018³) okončao odlukom o dodeli ugovora.

U prvom postupku JN-08/2017 bio je sporan jedan dodatni uslov za učešće ponuđača, koji se ticao poslovnog kapaciteta koji je ponuđač morao da poseduje. Traženo je da ponuđači imaju zadovoljavajuću poslovnu sposobnost – reputaciju. Posle donošenja odluke o dodeli ugovora u tom postupku, nezadovoljni ponuđač je podneo zahtev za zaštitu prava, smatrajući da je naručilac nepravilno utvrdio da on ne ispunjava taj dodatni uslov.

Dakle, naručilac je u konkursnoj dokumentaciji kao dodatni uslov poslovnog kapaciteta predvideo da ponuđač mora imati zadovoljavajuću poslovnu sposobnost – reputaciju. Naručilac je naveo da će smatrati da ponuđač ima takvu reputaciju ukoliko su ponuđač i njegova povezana lica sve ugovore i poslovne odnose sa Republikom Srbijom i direktnim i indirektnim korisnicima budžeta Republike Srbije izvršavali i izvršavaju na kvalitetan način. Kao dokaz, naručilac je u konkursnoj dokumentaciji zahtevao da ponuđač dostavi popunjen i overen obrazac (obrazac XIV) Izjave o reputaciji. Međutim, naručilac je u samom obrascu – Izjavi o reputaciji (koja se nalazila u konkursnoj dokumentaciji) zahtevao „da su ponuđač i njegova povezana lica, sve ugovore i poslovne odnose sa Republikom Srbijom i direktnim i indirektnim korisnicima budžeta Republike Srbije izvršavali i izvršavaju na kvalitetan način”, što je navedeno i u uslovu, ali je tu na kraju naveo i reči „bez sporova”, što nije bilo navedeno u okviru samog uslova. Dakle, uslov i dokaz o njegovoj ispunjenosti su se razlikovali. Pritom naručilac u konkursnoj dokumentaciji nije definisao šta smatra kvalitetnim načinom ispunjavanja obaveza, kao ni šta podrazumeva pod sporom, a posebno ne na koju vrstu obaveza se to odnosi i za koji period.

¹ Zakon o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama ("Sl. glasnik RS", br. 88/2011, 15/2016 i 104/2016)

² <http://portal.ujn.gov.rs/Dokumenti/dokumentJPP.aspx?idd=1534975>

³ <http://portal.ujn.gov.rs/Dokumenti/dokumentJPP.aspx?idd=1808987>

U Odluci o dodeli ugovora koja je doneta u prvom postupku javne nabavke⁴ navedeno je da je ponuđač „Javna rasvetljava d.d.” iz Slovenije (kao nosilac zajedničke ponude), u svojoj ponudi dostavio Obrazac XIV – Izjavu o reputaciji. Međutim, iz te odluke se vidi da se naručilac u stručnoj oceni ponuda obratio Ministarstvu privrede, sa zahtevom da izvrši proveru reputacije ponuđača koji su učestvovali u konkretnom postupku javne nabavke. To Ministarstvo mu je dopisom odgovorilo da je ponuđač „Javna rasvetljava d.d.” iz Slovenije, u postupku privatizacije putem javnog tendera kupilo 70,42567% ukupno registrovanog kapitala Privrednog društva „Elektroizgradnja Bajina Bašta a.d.”, te da kao kupac nije ispunio obaveze ni u naknadno ostavljenim rokovima, zbog čega je Agencija za privatizaciju dana 15.04.2013. godine raskinula taj ugovor. Naručilac je na osnovu toga odbio ponudu tog ponuđača kao neprihvatljivu, smatrajući da je dostavio neistinite podatke u ponudi, odnosno u Izjavi o reputaciji (Obrascu XIV), ocenivši da samim tim taj ponuđač ne ispunjava navedeni dodatni uslov iz konkursne dokumentacije, odnosno da nema zadovoljavajuću poslovnu sposobnost – reputaciju.

Pomenuti ponuđač čija je ponuda bila odbijena podneo je zahtev za zaštitu, kojim je osporio odbijanje svoje ponude kao neprihvatljive. On je istakao da je u svojoj ponudi dostavio navedenu Izjavu o tome da je sve obaveze prema Republici Srbiji izvršavao blagovremeno i u celosti, bez sporova. Međutim, ukazao je na to da je sam dodatni uslov poslovnog kapaciteta uopšteno definisan u konkursnoj dokumentaciji, odnosno da je naručilac bio dužan da precizno navede ako je imao u vidu ugovore sa Republikom Srbijom iz postupaka privatizacije, koja nema nikakve veze sa javno-privatnim partnerstvom. Takođe je istakao da nije jasno šta naručilac podrazumeva pod rečima „bez sporova”, odnosno šta je „spor”, budući da se pod tim terminom podrazumeva eventualno nerazumevanje između ugovornih strana u pogledu pojedinih međusobnih obaveza, ali i određeno neslaganje, diskusija, debata, sukob, ili sudski postupci, koji pritom, prema njegovom stavu, mogu biti uzeti u obzir samo ukoliko su okončani pravnosnažnom presudom, te ako su u vezi sa istom vrstom ugovora kao što je predmetni (javno-privatno partnerstvo), a ne i u vezi sa ugovorima o privatizaciji. Dalje je istakao da je podneo tužbu za utvrđenje i naknadu štete protiv Agencije za privatizaciju, kojom je osporio postupanje Agencije u vezi sa navedenim ugovorom o privatizaciji, kao što je osporio i sve razloge za raskid tog ugovora, tako da će ishod i konačno činjenično stanje u vezi sa tim raskidom tek biti utvrđeno nakon okončanja sudskog postupka. Na kraju, podnosilac zahteva je naveo da naručilac nikako ne može da postupa na štetu ponuđača, te da je naručilac bio dužan da jasno odredi način dokazivanja spornog uslova, zatim organe koji izdaju dokaze o tome, kao i sve okolnosti u vezi sa konkretnim uslovom, i da sve to jasno i nedvosmisleno navede u konkursnoj dokumentaciji.

U odgovoru na navedeni zahtev za zaštitu prava, koji je dostavio Republičkoj komisiji, naručilac je naveo da podnosilac zahteva ukazuje na konkursnu dokumentaciju tako što osporava sadržinu Izjave o reputaciji, što se ne može smatrati blagovremenim u smislu odredbe člana 149, stav 7 ZJN (pravilo da se posle isteka roka za podnošenje ponuda

---

⁴ <http://portal.ujn.gov.rs/Dokumenti/DodelaUgovora.aspx?idd=1620605&idp=1534975&vz=2>

ne može osporavati ono što je bilo poznato ponuđačima pre isteka tog roka). Dalje je naručilac istakao da je kao dodatni uslov predvideo da ponuđač ima zadovoljavajuću poslovnu reputaciju, i kao dokaz potpisanu Izjavu o reputaciji, pa je stoga bilo sasvim opravdano i da proveri sadržinu te izjave kod Ministarstva privrede, što je i učinio, a Ministarstvo ga je dopisom obavestilo da podnosilac zahteva nije ispunio ugovorne obaveze iz ugovora sa Agencijom za privatizaciju, zaključenog u postupku privatizacije. Naručilac je dalje naveo da je sporni dodatni uslov opravdan i da je jedan od najznačajnijih rizika u poslovanju upravo rizik reputacije, kao i da je neblagovremen navod podnetog zahteva za zaštitu prava koji se odnosi na to da podnosilac zahteva nije znao da se Izjava odnosi i na postupak privatizacije. Dalje je istakao da ukazivanje podnosioca zahteva na sudski postupak koji je pokrenuo protiv Agencije za privatizaciju nije od značaja, jer još uvek ne postoji pravnosnažna sudska odluka koja bi išla u prilog navodima podnosioca zahteva. Takođe, naručiocu nije jasno kako podnosilac zahteva osporava izjavu (dopis) Ministarstva privrede, koje je organ uprave Republike Srbije.

Republička komisija je u svom rešenju br. 4-00-1351/2017 od 14.11.2017. godine,⁵ kojim je usvojila navedeni zahtev za zaštitu prava i poništila konkretni postupak javne nabavke u celini, najpre ukazala da je odredbom člana 61, stav 1 ZJN propisano da naručilac sve svoje zahteve u pogledu prihvatljivosti ponude za učešće u postupku predmetne javne nabavke mora jasno da definiše konkursnom dokumentacijom, kako bi ponuđači bili upoznati sa njima. To se odnosi na način na koji je potrebno dostaviti ponudu i dokazati ispunjenost uslova, kako bi ponuđači mogli tako i da postupe pri sastavljanju svoje ponude. Imajući to u vidu, Republička komisija je posebno ukazala na činjenicu da predmetna konkursna dokumentacija nije sačinjena u skladu sa odredbama člana 61, stav 1 ZJN, što onemogućava objektivno sprovođenje stručne ocene ponuda. Naime, stav Republičke komisije je bio da naručilac nije jasno i precizno predvideo šta znači da ponuđač ima zadovoljavajuću poslovnu sposobnost – reputaciju, odnosno da su ponuđač i njegova povezana lica sve ugovore i poslovne odnose sa Republikom Srbijom i direktnim i indirektnim korisnicima budžeta Republike Srbije izvršavali i izvršavaju na kvalitetan način. Prema stavu Republičke komisije, iz tako postavljenog uslova nije jasno koja je to zadovoljavajuća poslovna sposobnost – reputacija, koji je to kvalitetan način ispunjavanja obaveza, kao i kako se to dokazuje. Republička komisija je bila i stava da je podnosilac zahteva osnovano ukazao da nije jasno šta naručilac podrazumeva pod rečima „bez sporova”. Zbog toga je Republička komisija ocenila da u konkretnom slučaju naručilac nije mogao da oceni ponudu podnosioca zahteva kao neprihvatljivu, jer nije na precizan način predvideo šta podrazumeva pod „reputacijom” i „bez sporova”, odnosno nije na jasan i precizan način predvideo kako će ponuđači dokazivati dodatni uslov poslovnog kapaciteta. Naručilac je kao dokaz predvideo samo Izjavu o reputaciji, da bi nakon toga proveravao kod Ministarstva privrede da li ponuđači (između ostalih i sam podnosilac zahteva) imaju zadovoljavajuću reputaciju, a da pritom nije ni predvideo šta ona u konkretnom slučaju znači. Tako je Republička komisija zaključila da je naručilac u konkretnom slučaju nepravilno postupio, pre svega jer nije na jasan način predvideo dodatni uslov

---

⁵ <http://kjin.rs/wp-content/pdf/1351-2017odlukark.pdf>

poslovnog kapaciteta i dokaze koje treba dostaviti. Postupanjem na navedeni način naručilac je, prema oceni Republičke komisije, onemogućio objektivno sprovođenje faze stručne ocene ponuda dostavljenih na osnovu ovako sačinjene konkursne dokumentacije, imajući u vidu da je nejasna sadržina uslova.

Dakle, postupak JN-08/2017 je poništen u celini. Posle toga, naručilac je 2018. godine pokrenuo nov postupak za isti predmet nabavke. Taj postupak, JN-05/2018, okončan je donošenjem odluke o dodeli ugovora. Međutim, iz konkursne dokumentacije za taj postupak može se videti da je naručilac ponovo zahtevao sporni uslov u pogledu zadovoljavajuće poslovne sposobnosti – reputacije, s tim što se u obrascu Izjave o reputaciji više ne pominju reči „bez sporova”, a određen je i period u kom će se ta reputacija razmatrati – period od 10 godina pre pokretanja tog postupka. Samim tim, naručilac jeste donekle postupio po navedenoj odluci Republičke komisije jer je izbacio reči „bez sporova”, ali opet nije razjasnio na koju vrstu ugovora i poslovnih odnosa se zahtevana reputacija odnosi, niti šta ona konkretno podrazumeva. Rezultat takve konkursne dokumentacije je bio da je naručilac dobio samo jednu ponudu, a da ponuđač koji je u prethodnom postupku podneo zahtev za zaštitu prava nije učestvovao u ovom novom postupku, niti je podneo novi zahtev za zaštitu prava. U prvom postupku su bile podnete 3 ponude, od kojih su dve bile odbijene kao neprihvatljive, uključujući i ponudu podnosioca zahteva za zaštitu prava. Zaključak je da u navedenim postupcima iz 2017. i 2018. godine jeste ograničena konkurencija, i to pre svega zbog navedenog dodatnog uslova. Ostaje nejasno zašto je u prvom postupku to osporeno podnošenjem zahteva za zaštitu prava a u drugom nije, ali jedan od zaključka bi mogao da bude da je prvobitni podnosilac zahteva za zaštitu prava shvatio da je naručilac uporan u svojoj nameri da ga diskriminiše, ili je jednostavno došlo do dogovora o nekoj vrsti podele tržišta između aktera koji učestvuju u takvim postupcima u Srbiji.

IV ZAKLJUČAK

U analiziranim postupcima sa istim predmetom nabavke naručilac je uporno insistirao na jednom dodatnom uslovu, koji je toliko uopšten i nedefinisan da se širim tumačenjem može čak i sasvim izaći van okvira javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva. Upravo se to i dogodilo u prvom postupku koji je poništen u celini. Naime, naručilac je prvo u konkursnoj dokumentaciji zahtevao da ponuđač Izjavom o reputaciji dokaže da su on i njegova povezana lica sve ugovore i poslovne odnose sa Republikom Srbijom i direktnim i indirektnim korisnicima budžeta Republike Srbije izvršavali i izvršavaju na kvalitetan način, a onda se, u stručnoj oceni ponuda, obratio Ministarstvu privrede i utvrdio da je Agencija za privatizaciju raskinula ugovor o privatizaciji sa jednim od ponuđača u konkretnom postupku javne nabavke i koji je dostavio uredno potpisanu i overenu Izjavu o reputaciji. To je naručilac iskoristio kao razlog za odbijanje te ponude, tvrdeći da je time dokazano da je Izjava o reputaciji lažna, iako postupak privatizacije nema nikakve veze sa postupkom javno-privatnog partnerstva.

Dakle, naručilac je u konkursnoj dokumentaciji odredio potpuno nejasan i uopšten dodatni uslov u pogledu poslovne reputacije, tražeći od ponuđača samo izjavu o tome. Onda je to iskoristio, pa je u stručnoj oceni ponuda utvrdio da jedan od ponuđača ne ispunjava taj uslov zato što prethodno nije ispunjavao svoje obaveze iz privatizacije koje nemaju nikakve veze sa konkretnim predmetom nabavke. Sumnjamo (ako to nije i očigledno) da je naručilac pre sprovođenja ovih postupaka javne nabavke znao da jedan od ponuđača koji će učestvovati u njima ima raskinut ugovor o privatizaciji u Srbiji, pa je onda odredio nejasnu poslovnu reputaciju u Srbiji kao dodatni uslov, ali je smatrao da pod takav uslov može u stručnoj oceni da podvede taj raskid ugovora iako on nije u logičkoj vezi sa predmetom konkretne javne nabavke. Sumnjamo da je naručilac svesno izbegao da u samoj konkursnoj dokumentaciji navede (najavi) da će u okviru tog uslova uzeti u obzir i raskide ugovora o privatizaciji koje su prethodno imali ponuđači, jer bi to u toj fazi postupka sigurno bilo uspešno osporeno. Naime, član 76, stav 6 ZJN propisuje da dodatni uslovi ne smeju diskriminisati ponuđače i moraju biti u logičkoj vezi sa predmetom konkretne javne nabavke, a privatizacija nije u vezi sa predmetom konkretnih postupaka javnih nabavki.

I posle poništenja prvog postupka javne nabavke zbog spornog dodatnog uslova, naručilac je i dalje uporno nastojao da isključi pomenutog ponuđača, te je isti uslov, doduše neznatno izmenjen, ponovio i u novom postupku za isti predmet koji je sproveo sledeće godine. Rezultat tog ponovljenog postupka je samo jedna podneta ponuda, a u prvom postupku su podnete 3 ponude. To ukazuje na ograničenje konkurencije suprotno članu 10 ZJN (načelo obezbeđenja konkurencije). Ponuđač koji je uspešno osporio prvi postupak nije učestvovao u drugom postupku. Zaključak bi mogao da bude da je taj ponuđač shvatio da je naručilac uporan u svojoj nameri da ga diskriminiše,

suprotno svojoj obavezi iz citirane odredbe člana 76, stav 6 ZJN, ili je jednostavno došlo do dogovora o nekoj vrsti podele tržišta između aktera koji učestvuju u takvim postupcima u Srbiji, pa je taj ponuđač odustao od konkretnog postupka. Smatramo da su nedozvoljeni dogovori potencijalnih ponuđača o (ne)učešću u postupcima javnih nabavki, kao i činjenica da naručioci često svesno ograničavaju konkurenciju ključni razlozi zbog kojih se u Srbiji u velikom procentu javnih nabavki podnosi samo jedna ponuda.⁶

---

⁶ Prema podacima iz Izveštaja o javnim nabavkama u Republici Srbiji za period 1.1.2019–30.6.2019. godine Uprave za javne nabavke, u 2018. godini i u toku prvog polugodišta 2019. godine broj postupaka javnih nabavki u kojima je naručilac primio samo jednu ponudu iznosi 55% u odnosu na ukupan broj sprovedenih postupaka javnih nabavki u tim periodima – Slika 9 na 16. strani. Zanimljivo je da se podaci o tome uopšte ne pominju u Godišnjem izveštaju Uprave za javne nabavke za 2019. godinu (za celu godinu). Navedeni izveštaji su dostupni na internet stranici Uprave za javne nabavke: <http://www.ujn.gov.rs/izvestaji/izvestaji-uprave-za-javne-nabavke/>.